СВОБОДА · SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 247. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го ЖОВТНЯ 1951. · No. 247. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 23, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном · Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 · FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРОТЕСТИ ПРОТИ ПРИЗНАЧЕННЯ АМБАСАДОРА ДО ВАТИКАНУ

Ню Йорк, 22 жовтня. — Пресові аґенції приносять звістки про відгомін на незвичайний крок президента Трумана в дипломатичній ділянці, а саме на призначення американського амбасадора до Ватикану. Амбасадором призначений активний генерал армії, Марк В. Кларк, який під час другої світової війни охоронив місто Рим від бомбаркування. Він по релігії протестант - епископал. Президент Труман, оголошуючи його призначення на важливе дипломатичне становище, заявив, що робить це „для дипломатичних цілей і людяности"; що це згідне з інтересами Злучених Держав і що „буде помічне при скоординуванні змагань у поборюванні комунізму". Католицькі кола радо привітали це призначення, одначе протестантські кола почали негайно висловлювати своє обурення і висилати письмові протести до Білого Дому. Їхній арґумент такий, що в Америці релігія відокремлена від держави, і тому уряд не повинен ставити вище одну релігійну організацію від інших. Пастор Першої Баптистської Церкви у Вашинґтоні, до якої приходить президент на богослуження, сказав у проповіді, що він пробував стримати президента від такого кроку, одначе безуспішно. Деякі протестанти й жидівські рабіни признають, що це важливий політичний крок, бо Ватикан— це незалежна держава, одначе має велетенський вплив по цілому світу з уваги на всесвітню організацію Католицької Церкви й осередок всебічних інформацій про всі країни. Америка втримувала дипломатичні зв'язки з колишньою папською державою від 1848 до 1868 р., отже теперішнє призначення амбасадора — це тільки відновлення колишньої політики, пояснює уряд.

Закон з а б о р о н я є приймати військовиків до політичної служби.

Після проголошення назначення амбасадором активного генерала на дипломатичний пост, виявилося, що в 1870 р. ухвалено закон, що забороняє приймати військових офіцерів до цивільної державної служби. Ген. Кларк заявив, що він не зречеться свого військового становища і поїде до Ватикану як військовик. Президент передав Сенатові для затвердження призначення амбасадора до Ватикану. Тому, що Конґрес роз'їхався на вакації, не можна передбачити, яке становище займе Сенат до призначення ген Кларка амбасадором.

„ТРАГЕДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ" В КОНҐРЕСОВОМУ РЕКОРДІ

ВИСТУП О'КОННОРА ЗАПИСАНО В ДЕРЖАВНОМУ ДОКУМЕНТІ НА ПРОПОЗИЦІЮ СЕНАТОРА СМАТЕРСА

Вашинґтон. Відомий виступ члена ДП Комісії Едварда М. О'Коннора на Академії Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в дні 13-го жовтня на тему „Трагедії Української Нації" втягнено до Конґресового Рекорду Злучених Держав, книга 97, з дня 17-го жовтня 1951. Доповідь О'Коннора записано до Рекорду на пропозицію теж приявного на згаданій Академії сенатора Джорджа А. Сматерса з Флориди, який попередив свою пропозицію в Сенаті таким вступом: „Пане Президенте: В дні 13-го жовтня було моїм привілеєм взяти участь в конвенції Злученого Українського Американського Допомогового Комітету у Филаделфії, де я мав приємність вислухати найбільш інформативної та інтересної промови достойного Едварда М. О'Коннора, Комішенера Переміщених Осіб з Вашинґтону. Інформація про український нарід, передана в промові Комішенера, була для мене приємною несподіванкою, бо я не мав уявлення, що в кордонах Совєтського Союзу є такий великий нарід, який дорожить демократією та особистими вольностями з такою самою пристрастю і запальчивістю, як ми це робимо тут, в Злучених Державах. Мр. О'Коннор вимовними фактами змалював безуспішну боротьбу того хороброго християнського народу, що був схоплений між божевільними амбіціями націстів з одного боку, і таким же зловісним лихом комунізму з другого. Промова відносилася не тільки до надій смілившого і чесного народу, але в ній виказано фактами, що велика більшість людей, ув'язнених за залізною заслоною, це не-росіяни, які не піддержують амбіцій Совєтського Союзу. Мр. О'Коннор виразно виказав велику надію для майбутности в цих багатьох мільйонах людей, які вже не довго терпітимуть панування і неволю чужої совєтської тиранії. Він підкреслив, що наш нарід тут в Злучених Державах та народи по всьому світі, які вірять в особисту волю і демократію, мусять бути готові до допомоги українцям та всім таким, як вони, в їхніх зусиллях скинути кайдани неволі. Багато з цих людей промостили собі шлях до наших приязних берегів. Вони заохочені тим, що тут побачили. Вони сповнені рішучістю побачити їхню батьківщину, в якій дух особистої незалежности існує від понад 1000 років, звільненою від ярма диктатури та яка знову зазнала б благословення волі. Я прохаю однодушної згоди, щоб промова М-ра О'Коннора була надрукована в додатку до Конґресового Рекорду".

В Рекорді згадано, що проти внеску сенатора Сматерса не було жадних застережень і тим самим промову М-ра О'Коннора надруковано в цілості. (Точний переклад промови в попередньому, сьогоднішньому і завтрішньому числах „Свободи".).

Едвард М. О'Коннор

ЗВ'ЯЗКОВІ В КОРЕЇ ДОГОВОРИЛИСЬ В СПРАВІ ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ

Токіо, 22. жовтня. — Аліянтські і комуністичні зв'язкові підписали сьогодні протокол прозуміння щодо відновлення повних переговорів з справі перемир'я в Кореї, перерваних комуністами від 22-го серпня під закидом порушення аліянтами невтральности місця переговорів, що досі велися в Каесонґ. Нові переговори мали б продовжуватися в місцевості Панмунджом коло вісім миль на схід від Каесонґ та на половині дороги між комуністичною і аліянтською фронтовими лініями. Аліянтський представник заявив, що повні переговори готові почати́ся знову вже впродовж найближчих 48 годин. Порозуміння досягнено після того, як аліянти пішли на компроміс та погодилися на деяке поширення невтральної зони, а комуністи зі свого боку компромісово погодилися на обмежений перелет аліянтських літаків через нову невтральну зону. Порозуміння щодо відновлення переговорів списано в двох документах, один з яких визначає „основне порозуміння", в рямках якого мають вестися переговори та щодо якого не було більших суперечностей ані з аліянтського ані з комуністичного боків. — Другий документ говорить про „спільне порозуміння" зв'язкових в справах, над якими вони дебатували та які були передумовою відновлення переговорів, отже насамперед встановлення нової невтральної зони навколо Панмунджом. Тепер зв'язкові мають ще тільки порозумітися зі своїми головними делеґаціями і опісля між собою щодо встановлення дати і часу для повних переговорів, на першому порядку яких має бути ратифікація порозуміння між зв'язковими. Переговори в дальшому вестимуться над тою самою спірною справою, яка була головною перешкодою на шляху до порозуміння ще заки переговори перервано в серпні, а саме, в справі демаркаційної лінії. Комуністи домагаються, щоби цю лінію встановити на 38-мій паралелі та щоби до цеї лінії були відкликані всі війська. Аліянти, натомість, не відступають від свого домагання, щоби демаркаційну лінію встановити на фронтовій лінії, що в центральній і східній Кореї перебігає кількадесять миль на північ від паралелі. Ці самі суперечності не дають багато надії на швидке і позитивне завершення головних переговорів та на саме перемир'я.

СТРАЙК ДОКОВИХ РОБІТНИКІВ ПОШИРЮЄТЬСЯ

Ню Йорк. — Незаконний і навіть юнією не визнаний страйк робітників у корабельних доках у Ню Йорку перекинувся на пристані на березі ріки Гудсон по стороні стейту Ню Джерзі, а також і на східні причали, побудовані над морською протокою Іст Ривер. Юнійні урядовці втратили надію на припинення страйку і звернулися за допомогою до Федеральної Служби Посередництва. Навіть і пристані на Статен Айленд не певні, чи можна буде втримати правильну обслугу при приїзді ксораблів. Останній корабель із скитальниками „ген. Блечфорд" був повернений до Бостону і звідти роз'їхалися подорожні потягами в різні сторони. Потяг до Ню Йорку прибув щойно коло півночі, і тому треба було підождати аж до ранніх потягів. Український переселенчий осередок у Бостоні дуже дбайливо заопікувався скитальцями, що приїхали через Злучений Українсько - Американський Допомоговий Комітет, приймаючи всіх гостинно перекускою, якої не дістали жадні інші групи. З уваги на страйк, не виключене, що дальші кораблі із скитальцями будуть також повернені до Бостону.

Проф. МОЗЛІ і О'КОННОР ВИСТУПЛЯТЬ НА УКРАЇНСЬКІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — З поінформованих джерел довідуємося, що відомий знавець східно-европейських справ, проф. Мозлі з Колумбійського Университету, та член ДП Комісії у Вашинґтоні, Едвард М. О'Коннор, будуть між американськими промовцями на великій українській маніфестації, заповідженій на 11-го листопада в Мангеттен Сентер в Ню Йорку. Проф. Мозлі — це широко відомий вчений і знавець східно-европейських справ, теж з власного побуту і студій в Совєтському Союзі та на Україні. Комішенер О'Коннор, член урядової ДП Комісії у Вашинґтоні, вже зробив українській справі велику прислугу своїм виступом на Академії ЗУАДКомітету у Филаделфії, промову якого на тему „Траґедії Української Нації" тепер втягнено до Конґресового Рекорду. Його пропозицію створення окремої американської організації, що допомагала б визвольним змаганням не-російських народів Совєтського Союзу широко підхопила вся американська преса. Разом з проф. Мозлі та комішенером О'Коннором виступить на маніфестації ще цілий ряд інших визначних американських і українських представників. Маніфевтація відбудеться під гаслом визволення України, поділу СССР на незалежні національні держави та проти червоного і білого російського імперіялізму. Окремий все-громадянський маніфестаційний Комітет продовжує інтензивну підготовку маніфестації, кладучи окрему вагу на масову участь в ній українського громадянства метрополітальної округи.

АЛІЯНТИ ЗДОБУЛИ НОВІ ПОЗИЦІЇ БІЛЯ КУМСОНҐ

Токіо, — Аліянтські війська, піддержувані танками і артилерією, здобули вчора два нові горби у безпосереднім віддаленні від Комсонґ, колишнього комуністичного розподільного пункту та головної бази постачання на центральному секторі фронту. Сьогодні рано аліянтські війська були віддалені від міста ще тільки на одну милю та почали дальший наступ, натрапляючи на відносно обмежений спротив з боку ворога, що вже раніше намагався вивезти з Кумсонґ свої головні припаси. Аліянти наступають з двох боків. В дотеперішніх боях ворог поніс великі втрати, які від 13-го жовтня, згідно з консервативним аліянтським підрахунком, виносять приблизно 12,000 вояків. За цей час аліянтські війська поступили приблизно 6 миль вперед на цілому 50-милевому фронті в тому районі. Бої на інших секторах фронту обмежувалися вчора до патрульної та артилерійської перестрілок. В поодиноких місцях комуністи пробували щастя в протинаступах, але за кожним разом були відбиті. Аліянтська авіяція продовжувала стратегічне бомбардування воєнних об'єктів у ворожому запіллі.

ЧОТИРИ З ПОЛОВИНОЮ МІЛЬЙОНА РОБІТНИКІВ ДЛЯ ОРОРОНИ

Вашинґтон. — Секретар праці Морис Дж. Товбин заповів, що 4,500,000 додаткових робітників будуть приділені до робіт при обороні з кінцем 1952 р., а ще з кінцем теперішнього року зросте запотребування на 2,000,000. З кінцем 1952 р., буде зайнятих при оборонних роботах 8,500,000 осіб в порівнянні з 2,700,000 в 1950 р. Повне розгорнення оборонних робіт припадає на наступний рік.

ПОВСТАННЯ СІЛЬСЬКИХ РОБІТНИКІВ У КАЗАХСТАНІ

Вашинґтон, 20 жовтня. — За звідомленнями А с о щ і ейтед Прес вибухло з совєтській республіці Казахстані, „селянське повстання", а радієві вістки департаменту стейту описують його як найповажніший бунт упродовж десятиріччя. Повстання почалося в половині серпня, коли робітники в сільських колективних господарствах кинулися на збройні совєтські відділи, що прийшли переводити реквізицію на підставі нової Сталінської господарської політики. Р а д і є в а станція „Голосу Америки" у своїй передачі закордоном заявила, що деталі про ці бунти прислав один туркменець, який втік закордон в той час. Його імени не подають, а привезені ним вісті такі, що селяни завзято опираються здачі для держави своїх продуктів, виплеканих на малих земельних приділах.

ЄГИПЕТ ЗАКИДУЄ БРИТАНІЇ ‚ОКУПАЦІЮ' СУЕЗУ

Каїро. — Англо-єгипетський конфлікт в справі Суезького Каналу і Судану дальше загострився, хоча в самій зоні Суезу привернено спокій і порядок після кривавих заворушень минулого тижня. З кінцем тижня єгипетський уряд звернувся до уряду Британії окремою дипломатичною нотою, обвинувачуючи Британію за „окупацію" Суезу та домагаючись негайної евакуації зайнятих британськими військами під час заворушень єгипетських адміністраційних інсталяцій в Ізмаїлії та Порт Саїді. В єгипетській ноті стверджується, що британські вояки в Суезі відносяться до Єгипту ворожо, як майбутні „завойовники". Вже з попердніх повідомлень відомо, що британські війська евакували більшість зайнятих підчас заворушень об'єктів. Рівночасно в місцевих дипломатичних колах говориться про можливість єгипетсько - совєтського договору, хоча ця вістка немає офіціяльного потвердження.

БРИТАНСЬКИМИ ДОКУМЕНТАМИ — ІРАН ВИПРАВДУЄ СВОЄ СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ НАФТИ

Ню Йорк. — Іранське представництво в Об'єднаних Націях виявило вчора деякі британські документи, що мали б потверджувати британську інтервенцію у внутрішніх справах Ірану і тим самим виправдувати теперішнє іранське становище в нафтовому спорі. Документи мали бути захоплені в бюрах англійської рафінерії нафти в Абадан. Між ними має бути накреслений британським амбасадором проєкт резолюції, що мав бути переданий ще в березні цього року, в самому розгарі націоналізаційної кампанії, тодішньому іранському премієрові Размарі і він мав представити опісля цю резолюцію, як свою, іранському парляментові. Размара, був опісля, як відомо, вбитий в атентаті. — Цими документами іранський уряд намагається виправдати своє становище, погоджуючися на переговори з Британією, — але тільки відносно висоти відшкодовань за британські нафтові інсталяції в Ірані.

КОНҐРЕС МАТИМЕ ВАЖЛИВІ СПРАВИ ДО ВИКІНЧЕННЯ ПІСЛЯ ПОВОРОТУ

Вашинґтон. — Члени Вісімдесят другого Конґресу, закінчивши першу сесію в суботу 20 жовтня, повернуться до нової праці 8 січня 1952 р. В останній хвилині Конґрес полагодив багато справ, схвалюючи між ін. підвишку податків, як це було встановлене на новій конференції обидвох конґресових палат. Крім того Конґрес ухвалив ще законопроєкт для допомоги чужинним державам, і разом новосхвалені фонди досягли висоти тринадцяти більйонів долярів. В одному випадку, а саме в приділі півтори тисячі дол. на купівлю авт для покалічених ветеранів, Конґрес переміг вето президента, але багато справ залишилося невикінчених. До таких справ належать м. ін.: дальше підвищення податків, затіснення економічної контролі. Ратифікація мирного договору з Японією, признання права стейтів для Гаваїв і Аляски,, водяний шлях з Великих Озер до Атлантійського океану через ріку св. Лаврентія на кордоні Канади, а також запобіження продажності й хабарництву серед урядовців і поліції. Президент, підписуючи новий податковий законопроєкт, заявив, що він невистачальний і має багато недомагань, одначе не має іншої ради і мусить його підписати, бо дефіцит в федеральнім скарбі досяг десяти більйонів.

В АМЕРИЦІ

● **Замість риби зловив жінку** — рибалка Микола Палумбо в Джеймставн, у стейті Ровд Айленд. Він кинув вудку потопаючій в морських хвилях пані Ірені Ді Сезаре. Вудка була випробувана для підняття риби вагою в 45 фунтів, і тому можна було притягнути жінку до берега. Її змела в воду висока морська хвиля з прибережної скелі.

● **За звільнення з праці при Об'єднаних Націях** зажадала американська громадянка пані Джейн Кіні $169,180, а сірійка Рая Фаріс Говрані $182,328. Вони живуть у Ню Йорку, а позов внесли до Адміністраційного Трибуналу О.Н. Позов домагається відшкодування за „зеславлення" при звільненні.

● **Президент підписав закон про видаток на зброю** в усмі 57 більйонів. Це найвищий видаток на зброю в мирні часи в ЗДА.

● **„Комік букс", видавані для дітей** з різними образково представленими оповіданнями визнає за корисні для дітвори пані д-р Ганна Колм з вашинґтонської психологічної клініки. Вона твердить, що дитина вчиться розуміти злобу щоденного життя з таких картин.

● **Анна Бакстер, жінка фільмового артиста Івана Годяка,** повертається до своєї професії з відпустки по породі дитини і виступить в головній жіночій ролі в фільмі „Безпритульні з кімнат гри в покера". Фільм готує підприємство „Твентіст Сенчюрі Факс".

35-ЛІТТЯ Т-ВА ім. ІВ. ФРАНКА, 83 ВІДДІЛУ УНС.

Филаделфія. — Минулої неділі відсвяткував 83-тий Відділ УНСоюзу 35-літній ювілей своєї праці на Союзовому та народному полі концертом і вечерою в УНДомі при Джермантавн евені. Концертова програма була коротка, але добре підготована й виконана. Розпочато її відспіванням Гимну УНСоюзу (Мусійчук - Гайворонський) мішаним хором ім. О. Кошиця під диригентурою п. Сергія Шевченка. Хор відспівав ще „Ізза гори високої" (Ярославенка) та „Гей, брати воскресню пісню") (Воробкевича). Група молодих українських танцюристів виконала народні танки. Р. Карбівник, мол. тідеклямував „Розвивайся ти високий дубе" І. Франка. З теноровими сольо-співами виступив арт. Іван Гош. Дир. Володимир Блавацький віддеклямував вірш І. Франка „Баженний муж". Про ідейну працю УНСоюзу та „Свободи" говорив д-р Л. Мишуга. Привітав членів і гостей предсідник То. ім. Франка Михайло Кончак, а реферат про діяльність Відділу виголосив секр. Семен Чорномаз. В час вечері виголошено 16 привітів від місцевих Відділів УНСоюзу та інших організацій, які розпочала п-ні Олена Штогрин, головна радна УНСоюзу. Переведено також збірку на Народний Фонд УККомітету. Зібрано $150. Концертом і вечерою проводив п. Роман Карбівник. Свято закінчено відспіванням „Не пора".

ВШАНОВАНО 25-ЛІТТЯ МИСТ. ДІЯЛЬНОСТИ ВАЛЕНТИНИ ПЕРЕЯСЛАВЕЦЬ

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці в місцевому Українському Л і т е р атурно - Мистецькому Клюбі відбулося скромне, але незвичайно сердечне відсвяткування 25-літнього ювілею мистецької творчости пріма-балерини Валетини Переяславець. Загальний перегляд рідкісної мистецької карієри і видатної артистичної творчости Ювілятки подав Йосип Гірняк. Саму імпрезу відкрив, вітаючи Ювілятку та приявних, голова Клюбу, проф. Сергій Литвиненко. В мистецькій частині програми виступали: оперовий співак-баритон Лев Райнарович, пяніст-композитор Ігор Соневицький та учні балетної школи Ювілятки. Усі виступи і Ювілятку вітало сердечно біля 150 осіб публіки.

ЗБОРИ СЕКЦІЇ ЖУРАНЛІСТІВ ПРИ ЛІТ.-МИСТ. КЛЮБІ

Ню Йорк. — В суботу 20-го жовтня Журналістична Секція при Літературно-Мистецькому Клюбі відбула свої другі річні збори, на яких вибрано нову управу, до якої увійшли: Іван Кедрин — голова, Марія Донцова — заст. голови, Любов Дражевська — секретарка, П. Голубенко і А. Драган — члени. В пляні Секції є цілий ряд виступів в Клюбі, першим з яких буде „жива газета". На зборах виявлено, що вже від деякого часу робиться заходи для створення красвої професійної Спілки Українських Журналістів в Америці.

ІТАЛІЯ СКРІПЛЮЄ ВНУТРІШНЮ БЕЗПЕКУ

Рим. Після недавньої погрози вигодуваного в Москві провідника італійських комуністів, Пальміра Тольяті, що італійські комуністи мають досить сили, щоб в потребі силою захопити владу в країні, італійський уряд поробив цілий ряд дальших заходів внутрішньої оборони на такий випадок. В італійських урядових колах вважають, що жадна спроба комуністичного повстання тепер не мала б успіху і була б зломана, хіба що комуністам негайно прийшли б на допомогу закордонні комуністичні армії. Але навіть в такому випадку італійський уряд має вже сьогодні досить сили, щоб спинити ворожу зовнішню і внутрішню інвазію та втримати центральні і південні італійські провіції до часу, заки наспіла б відповідна допомога від союзників з Атлантійського пакту. Італійський уряд забрав в цих справах голос в атмосфері загальних здогадів, що заповіджені вже від давна та практично підготовлювані пляни Москви проти режиму маршала Тіта в Югославії могли б бути получені рівночасно з комуністичним повстанням в Італії.

В СВІТІ

● **„Народними демократіями"** — задумує „ущасливити" світ орган московського Політбюра „Большевик" обговорюючи „потреби" і можливості такого режиму в інших країнах, зокрема в Англії, Індії, Франції та Італії.

● **Англійські лейбуристи** і консервативні висловлюють впевнення щодо своєї „перемоги" в найближчих загальних виборах до парляменту, що мають відбутися вже 25-ого жовтня. Обі партії продовжують свою інтензивну передвиборчу кампанію.

● **Французький премієр Плевен** заперечив поголоски про можливість девалюації французького франка. Він рівночасно висловив думку, що французький уряд і нарід повинні змагати до політичної федерації европейських країн.

● **Приспішується розбудову американських авіяційних баз у французькій Північній Африці.** На приспішення цих робіт мав вплинути останній англо-єгипетський конфлікт в Суезі і Судані.

● **Югославський уряд рішив „заморозити"** висоту заробітних платень, намагаючись в той спосіб припинити загрозу інфляції.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАША „ОРІЄНТАЦІЯ"

Найсильнішою зброєю української справи в світі є те, що вона — справедлива. Правда, самої справедливости замало, щоб поневоленому народові дістатись на волю і добитись державної незалежности та міжнародного визнання. Так уже було з українським народом і не інакше буде в нових, навіть і сприятливих для нього міжнародних обставинах. Бо навіть і тоді заважить тільки його геройська постава, його готовість до найбільших жертв за своє право. Це єдине, на що можна йому повністю покладатись і надіятись, що воно не заведе.

Думаємо, що гіркі досвіди, яких зазнав український нарід хоча б тільки останніми десятками років, повинні вилікувати кожного українця від усяких орієнтацій на чужі сили. Це одначе не означає, щоб не шукати в світі приятелів! Навпаки, українці, що нині розкинені по всьому світі, мусять докладати якнайбільших зусиль, щоб усюди, в кожній державі й серед кожного народу, з'єднувати симпатії тих народів та їх державної влади для української визвольної справи. Право, етика й мораль — по українському боці. А як ще докажемо, що визволення і усамостійнення України є в інтересі міжнародного миру, то треба надіятись, що воно широко спопуляризує українську справу хоча б тому, що український нарід під Совєтами займає передове місце в боротьбі з Кремлем, найбільшим ворогом усього людства.

Так розуміємо нашу українську акцію в Америці. Про це ми вже не раз писали, а коли повторюємо це сьогодні, то тільки тому, що читаємо в деяких наших газетах завваги на тему „ще одної орієнтації", себто „орієнтації на Америку". Признаємось, що було нам дивно читати такі речі!

Ми свідками, як боротьба України за її незалежність, в минулому і сучасному, знаходить в Америці що раз більше зрозуміння у пресі, серед громадянства і політичних кіл. З'являються голоси виразних симпатій до українських визвольних змагань з боку визначних осіб, сенаторів, конґресменів, науковців і т. п. Є що раз краще розуміння тих обставин з Другої світової війни, коли українцям треба було боротись на два боки: проти Сталіна і проти Гітлера. Оці симпатії дуже залякали тих, що бажали б бачити Україну далі поневоленою і поділеною, а вже обов'язково частиною неподільної Росії. Як знаємо, повстають тепер (за американські гроші!) різні „об'єднання", ціллю яких не так справжня боротьба з комуністичною потворою, як заховання у всякому випадку цілости Росії. В европейських дописах до американських газет вихваляють „Раду народів визволення Росії", і нападають на „перфідний Альбіон", що ніби то підтримує самостійницький український рух, що „розбиває Росію". Це ніби на те, щоб Америка не йшла таким самим шляхом і не підпирала „українських сепаратистів", „реакціонерів" та „антисемітів" (Ню Йорк Пост, 7 жовтня 1951). Вправді — в цьому випадку — воно звернене проти „АБН", але іншим разом пишеться те саме взагалі про ввесь український самостійницький рух, звідки він не походив би.

Згадуємо за це тільки для прикладу, щоб ми пам'ятали, що брехні про українську визвольну акцію будуть повторюватися з такою самою силою, як не більшою, з якою будуть зростати в Америці симпатії до геройських хоч трагічних змагань українського народу до волі, а зокрема до його боротьби з большевицько-кремлівською тиранією. Ослаблювати цю ворожу акцію, поширювати правду про Україну та її змагання і вияснювати велике значення цієї боротьби українського народу з московсько-комуністичним імперіялізмом для вільного світу і Америки — це наша місія і наша „американська орієнтація".

Едвард М. О'Коннор,
Член ДП Комісії, Вашинґтон.

ТРАГЕДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

(Доповідь, виголошена на Академії ЗУАДК в Метрополітен Опера Гавз у Филаделфії, 13-го жовтня 1951).

II.

Країна українського народу простягається від Карпатських гір на заході до річки Дону на сході, здовж північних берегів Чорного моря, включаючи долини великих рік, що пливуть з півночі та вливаються до Чорного моря. На півночі немає виразних природних границь, але це переочення природи добре заповнила етнологічна історія народу.

В серці тої великої країни лежить древній город Київ, столичне місто українських справ впродовж цілої записаної історії. В цьому столичному місті перехрещуються такі старинні торговельні шляхи, що лучили Захід зі Сходом і Північ з Півднем. Понад тисячу років тому Київська держава була створена та існувала в добі, коли могутні і войовничі племена кочовиків були в поході на захід, а вояовники західніх держав мандрували на схід, шукаючи нових земель.

Київське князівство було створене в другій половині дев'ятого віку. З Володимиром на чолі була створена імперія, що вкоротці прийняла християнство і опісля почала зусилля для консолідації мирної держави, пересаджуючи між народом західню культуру. Нав'язано сильні зузли з володарями інших християнських держав; процвітали торгівля і промисел з своїм осередком в Києві. На початку 13-го сторіччя це князівство впало під безупинними ударами татарів та в обставинах княжих міжусобиць. Ця доба найбільш відома через „Слово о Полку Ігореві".

Після того наступила доба опанування України володарями інших королівств і держав. В таких обставинах зродився Козацький рух. Це був рух спротиву, що змагав до відродження вільної української держави. Подвиги козаків, їх необачна відвага та безсумнівна лицарськість стали леґендарні по цілій Европі і Центральній Азії. Вони становили високу зорганізованість для військових цілей, але їхня політична і військова система була проста, виявляючи тільки природне палке бажання людини бути вільною від будьякого і від кожного насильства.

В році 1648 козацький рух, під проводом Богдана Хмельницького підняв повстання проти польського панування над Україною. Але для нього було неможливо здобути рішальну перемогу та повну незалежність і тому він звернувся за союзом до московських володарів, сподіваючись, що це допоможе його справі. Але цей союз показався нещасним для справи українського визволення, бо московські царі самі почали використовувати його як засіб для поневолення України. Це започаткувало нову добу в українському житті, під пануванням Москви, що триває безперервно, за виїмком короткого періоду після першої світової війни.

Перед вибухом першої світової війни, український націоналістичний рух був в культурній ділянці багато сильніший, ніж в політичній. Козацький визвольний рух в минулих сторіччях був цілком зломаний і розпорошений московськими царями. Визвольний рух з конечности був обмежений культурною ділянкою, щоб вдержати живим національний дух. Розвал російської імперії в березні 1917 року й пізніше упадок австро-угорської імперії створили підложжя для нового максимального зусилля відносно української національної незалежности.

Центральна Рада, зорганізована радше на націоналістичних ніж клясових засадах, покликала до життя Тимчасовий Уряд. Дня 20-го листопада 1917 р. цей Тимчасовий Уряд проголосив „народну республіку" і всю державну владу перебрала Рада, очікуючи зібрання Української Конституанти. В цій же проклямації проголошено „свободу слова, преси, віровизнання, зібрань, профспілок і страйків", рівночасно зі свободою національного і культурного розвитку для російської, польської і жидівської національних меншин. Встановлювана тоді в Москві большевицька влада виступила проти проголошення української незалежности, обвинувачуючи молоду державу у „веденні дволичної буржуазної політики, скритої націоналістичними фразами". Цей молодий уряд мав коротке і бурхливе життя, апелюючи до Мирової Конференції в Парижі за визнанням його та за допомогою в прогнанні большевиків з України. Але ці прохання відбивалися від неприхильних і частинно непоінформованих вух. Таким чином закрився новий розділ трагедії цього великого народу.

Доля українського народу під владою большевиків, відомих тепер під назвою Політбюра, це одна з найсумніших з усіх історій. Програма большевизації України була скерована на знищення національної культури, християнської віри, духа особистої незалежности, що вдержував цю націю при житті впродовж понад тисячі років. Для знищення того духа Совєти користувались найбільш брутальними методами. Масові вбивства і депортації належали до насамперед використованої техніки. Коли це не давало бажаних успіхів, Політбюро встановило систему колективізації сільського господарства для „ліквідації кулаків, як кляси", що призвело до зорганізованого голоду в рр. 1932—33, який скінчився плянованим винищенням приблизно 3,000,000 невинних людей.

Але ніщо не мало стояти на шляху до повної большевицької контролі України. Без повного завоювання України не могло бути сильного Совєтського Союзу. Ми зможемо збагнути справжню господарську важливість України, знаючи, що перед другою світовою війною ця нація постачала Совєтам 25% їхніх збіжжевих запотребувань, дві третіх частини запотребувань цукру, три п'ятих частини залізної руди, половину вугілля, половину соли і одну п'яту частину хемічних виробів. Як ми зрозуміємо, що можливості розвитку гідравлічної сили, в додатку до вже встановленої, існують в Україні далеко більші, ніж в будьякій іншій частині Совєтського Союзу, ми зможемо краще збагнути важливість цеї території для червоних плянів відносно завоювання цілого світу.

(Закінчення буде).

Юл. Мовчан

Хто буде переможцем в атомовій війні?

Останнє повідомлення президента Трумана про другий вибух атомної бомби в СССР, а також і підтвердження цього факту з боку „самого" Сталіна, остаточно переконало світ в тому, що Москва таки має атомну бомбу. Цей факт є вже перерішений. Та нас цікавить щось інше, а саме: Як Західній світ, зокрема, Злучені Держави, сприйняли цей факт?

З того ж повідомлення президента Трумана, а також із численних коментарів американської преси на цю тему, видно, що американська відповідь на совєтську атомну бомбу — це дальше поширення і удосконалення продукції атомної зброї. Ця продукція має бути такою, щоб Росія ніколи не могла здобути перевагу в цій ділянці озброєння. І ця перевага, на думку американських чинників, і має бути ґарантією того, що Росія не тільки ніколи не зможе здобути мілітарної перемоги над Заходом, але навіть взагалі „побоїться" виступати війною проти Америки, знаючи, що ця остання має більше атомних бомб.

Чи справді Росія ніколи не зможе рішитися на війну з ЗДА, знаючи, що вона має менше атомних бомб? Іншими словами — чи атомова перевага ЗДА дійсно може бути надійною ґарантією миру в світі?

Щоб відповісти на це питання, дозволимо собі нагадати про одну дуже важливу річ, про яку впродовж останніх років вже не раз нагадували нам військові спеціялісти, але до голосу яких ми не завжди належно прислухаємося. А справа в тому, що винайдення атомної зброї (як, зрештою, атомної енергії взагалі) стало епохальним в історії озброєнь не тільки тим, що це озброєння „кількісно" змінило поняття людства щодо можливостей винищування (один постріл винищує не одиниці чи навіть десятки, але десятки тисяч), але, головно, воно змінило також якісне поняття про можливості того винищення. Що це? Це значить, що для того щоб одна держава здобула перемогу над іншою, для цього вже не досить мати лише кількісну мілітарну чи матеріяльну перевагу над противником, як то ми бачили звичайно в попередніх війнах. Для цього, поперше, потрібно лише певну (але не конче чисельно більшу від противника!) кількість тієї зброї, і, по-друге, — треба взяти ініцiятиву в свої руки, або іншими словами — першому розпочати війну. Колосальна винищувальна сила атомної зброї і полягає в тому, що держава, при умові, коли першою розпочне війну, може завдати нищівного удару противникові навіть в тому разі, коли той противник посідає кількакротну перевагу щодо кількости зброї. Конкретно, скажімо, для того щоб Росія знищила воєнний потенціял Америки і тим самим мілітарно перерішила вислід війни на свій бік, для цього потрібно мати лише певну кількість „звичайних" (тобто ж навіть не водневих) бомб, і першою скидати ті бомби. Знаючи нищівну силу однієї бомби, не тяжко навіть підрахувати скільки приблизно потрібно було б тих бомб, щоб знищити воєнний потенціял тієї чи іншої держави.

Варто відмітити, що вже навіть під час другої світової війни ми були свідками, коли на перше місце виступила не кількість зброї чи навіть вояків, а вміння і час застосування тієї зброї. Адже не секрет, що перед совєтсько-німецькою війною Совєти безумовно посідали більшу кількість зброї ніж німці. В деяких видах озброєння, як наприклад танки (Т—34) або гармати (знаменита „Катюша") вони навіть якісно перевищували німців. Мільйони сталінських рабів впродовж 20-ти років виробляли не одяги чи взуття, не продукти масового споживання і т. д. а в основному працювали на війну — е кожен знає, хто жив в ті часи під совєтами. Автор цих рядків пригадує, як відомий командарм Української Військової Округи Іона Емануїлович Якір за пару років до свого знищення („група Тухачевського") в харківському клубі „Металіст" ось так вихвалявся перед робітниками: „Ви знаєте скільки ми вже маємо танків? Ми маємо стільки танків, що якби їх поставили щільно в одну лінію, то ця лінія сягала б від Харкова до Ленінграду".

А між тим... сталося „чудо над Вислою"... А сталося те, що впродовж буквально кількох днів німці завдали такого колосального мілітарного удару СССР, що пізніше, якби не велетенська допомога Америки, совєтська армія (властиво, її недобитки) буквально не мали б чим воювати. Тисячі літаків, як і іншої зброї, було знищено на землі, на складах, тобто, ще перед тим як її тільки думали вживати. Чому так сталося? Тому, що німці хоч мали і менше зброї ніж совєти, проте вони мали достатню кількість, щоб знищити головніші військові об'єкти совєтів і тим самим завдати вирішального удару противникові. Для цього потрібно було їм тільки першим напасти — і вони це зробили. Звичайно, ми не згадуємо тут політичного фактора — небажання червоноармійців воювати за Сталіна і масовий перехід їх у полон до німців. Одначе, навіть незалежно від цього, німці тоді безумовно завдали совєтам з мілітарного погляду вирішальний удар.

Так було 1941 року. Куди в кращій ситуації почуватиме себе аґресор тепер, маючи в посіданні атомну зброю.

Одначе, Совєти хоч і мають вже атомну бомбу, проте ще не починають війни, і, видно, навіть поки що бояться війни з Америкою. Чому вони поки що не хочуть війни? Невже Сталін хоче мирного співжиття з капіталізмом?

Очевидно, ні. Сталін, як і московське політбюро, — це передусім війна. Але Сталін — не Гітлер. Гітлер багато навчився від Сталіна, одначе, головного він не засвоїв — це реалізму Сталіна. Будучи таким реалістом (чого йому ніяк не можна відмовити), Сталін власне тільки тому і не починає війни з Америкою і з Заходом, що він ще не має достатньої кількости атомних бомб і атомної зброї взагалі. Те, що він має, видно ще в жодному разі не дає йому ґарантії, що він ту війну виграє, навіть якщо і перший її почне. Одначе, такий стан тривати вічно не може. Идеться тільки про час, впродовж якого можна було б випродукувати таку кількість атомної зброї, щоб нею (при умові першому розпочати війну!) завдати смертельного удару Америці. Сталінові або його наступникам тепер залежить тільки на часі. А чекати вони можуть і хочуть. Жодних депресій чи інфляцій вони не бояться, бо нарід, запряжений ними до рабської праці, жодного впливу на ці речі розуміється мати не може. Ну, загине ще на каторжній праці 20-30 мільйонів людей. Але зате політбюро матиме потрібну кількість бомб!

І — хто знає, чи не може статися приблизно так, як було 1941 року, коли Сталін так і не скористався зі своїх літаків та численної іншої зброї, бо німці його випередили і майже все те знищили ще на землі. Америка цього не зробить. А як так, то чи недаремною могла б стати витрата отих десятків більйонів народних грошей, які видає тепер уряд ЗДА на атомне озброєння? Про це варто подумати кому слід.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

Іван Смолій

ОСТАННІЙ БІЙ

4)

Страшна пустка, безконечна порожнеча привиділася йому кругом. Пустеля все. Лиш ген, далеко на незнаних просторах єдинока на всьому ґльобі рідна істота, одинокий ще з Веберів, хоробрий Курт!

Де він тепер? Що з ним?

Дике бажання, мов невгасима спрага забило серце Ганса. Ах, де він тепер, очайдушний, рідний брат? Де?

Ганс витягав відрухово портфель. Так робив він сотні разів, коли ставало важко на серці. Він читав рядки, мов втягав міцної наркози, він став відчувати нараз близькість брата, що говорив до нього здалека та інтимно.

Київ, 2 листопада 1941

Гансе!

...це зрозуміло. Всі лякаються нашої сили, нашого розросту по цьому всьому, чого довершуємо тепер. Я аж тепер у всій глибині починю розуміти Фюрера, чому не повів нас на Англію, чому туди, на Схід спрямував наші сили. Там нічого вже шукати. Нам важко покищо вийти за моря, там могутня Америка. А тут багатства, тут простори, що ждуть німецького плуга. Україна! Прекрасна земля. Ти не уявляєш собі її багатств, що ждуть на нас. Ми захоплюємо простори в гігантських боях з колосом, забираючи тисячі полонених і воєнну здобич. Перед нами небувалі можливості. Ми захопимо все у тих місяцях, а тоді ми виграли війну, ми володарі тисячів кілометрів від океану до океану. І яким смішним буде тоді для нас мікроскопічний англійський острівчик під нашими ногами...

Хоч як люблю наш Альтштадт, але переїду жити сюди. Я писав про те Лізі. Нам доведеться зробити те ще весною, щоб почати господарку. Я отримаю мабуть колгосп у Дніпропетровській області. Уявляєш собі тепер наше майбутнє. Жду нетерпеливо на відповідь Лізи. Не розумію, чому так довго нічого не пише. Автім як братові пишу, мене хвилює одне. Ти напиши про те. Ліза мала привести цього місяця на світ дитину. Чи не скоїлося чого злого? Як мама? Вона мабуть не схоче виїхати з нами. Старим це важко. Прохаю дуже про скорий відпис і здоровлю щиро.

Гайль!

Курт.

Довго вагався Ганс з відповіддю. Він сам, щоб втекти від місця нещастя, зразу зголосився назад в армію, став рахмістром. Що писати Куртові? Чи розкрити всю жахливу правду? Чи ще обманювати його з його райдужними плянами? І як довго це можливе? І чи ще не більший удар завдасть йому, коли врешті таки мусітиме сказати про все? Ні, раніше, чи пізніше вістку треба подати. І Ганс написав про всю трагедію, лагідно розраджуючи Курта.

Відповіді не було довго, бо всю зиму Курт мабуть по цьому жорстокому ударі змагав прийти до рівноваги, мовчав у хуртовині першої зими.

Лист прийшов на Великдень з невідомого місця постою.

Гансе!

Пробач, що так довго не відписував Тобі, але годі було. Автім, про що писати тепер! Зима була повна трудів, важких боїв. Я обморозив собі руки, обличчя, та не дозволив забрати себе в дальше запілля. Увесь час перебуваю на фронті, під зливою заліза. Куля не чіпає мене.

Мені взагалі важко писати. Хочу забуття, хочу перемоги, хочу помсти. Більш нічого. Мені дали відпустку, але я не прийняв її.

Пиши до мене часто. Не гнівайся, коли не відписуватиму довше. Не жди на мою відповідь, пиши, я буду Тобі вдячний.

Здоровлю Тебе щеро

Твій брат Курт.

Ганс писав, він засипав Курта листами, майже однаковими змістом. Він бачив, як глибоко заломаний Курт, як шукає він смерти, як звідусіль чигає на нього небезпека. Він лякався за братове життя і листи його були повні любови, тверезих поук. Курт відповідав рідко коротко. Він не давав намовити себе прийняти відпустку, він все літо пробув у боях фанатичний, здичавілий, таким лишився і в осени і в нову зиму.

Ганса огортала розпука. Оте, що прочував він від початку війни, здійснювалося тепер. Глуха, важка зима накочувалася на армію і, всупереч всім розрахункам і сподіванням, по замерзлих рівнинах у заметілях посунула тепер зі сходу ворожа навала на висунені форпости, залила їх і грізно вдарила в оборонні застави, ламаючи, відтискаючи їх стихійно, все грізніше назад.

Мов за світами у сніговіях увижався Гансові Курт, відважний, очайдушний оптиміст, тепер страшний у своїй лиховісній мовчанці. Останній лист прийшов від нього тому три дні, обширний, дивний, не подібний до попередніх, злощасний у своїй безпосередності, отой, що над ним похилився саме тепер Ганс, прочитуючи його вдесяте.

Фронтовий постій,
13 грудня 1943

Дорогий Брате!

...Я розумію, що Твої поради добрі. Але мені годі. Ти не уявляєш собі того світу, в якому живу. Я все літо перебув у боях. Ворог не тільки перед нами, він скрізь. Вся ця земля кожна її балка, кожний садок чаїть у собі засідку. Нас заскакували, відтинали від зв'язку, та я все виходив цілим.

Тепер знову зима. Моя задубіла рука важко вдержує олівець, мої дні і ночі такі подібні, однакові. Ти не уявляєш собі запеклости й несамовитости нашої боротьби.

Лежу ось на передній стійці біля скорострілів. Думаю про тебе. Знаю: за мною спить вітчизна, день там далеко, далеко. Я теж заснув би, мені вже все одно, я ліг би в снігах, задубів.

Та ось сивий ранок. Тільки зоріє. Передо мною на білій поверхні виростають чорні ґейзери. На снігу, де замаскована ворожа лінія, зачорніли нараз чорні цятки, розсипалися і посуваються все ближче. Прицілююся і враз скажено сію по них. Зупинилися! знерухоміли декотрі. Та на їх місце підбігають нові. Мій скоростріл строчить і строчить тепер невпинно, і я бачу, що хоч як захлинається він оливом, наступу не спинити. Я злився з залізом, я задубів, я тільки здригаюся ритмічно під клекіт машини. А ворожі лави ростуть, несуться на мене з проймаючим боєвим окликом, ще мить і закриють мені світ...

Ганс не дочитав, йому не стало сили, він у розпуці заплющив очі.

— Курт! Курт! Курт! — зойкав він, вимовляючи ім'я брата. Невже ж це Курт? Невже ж це Курта бачив він учора й сьогодні на фільмовій стрічці кінового тижневика. Невже це можливе?

Три дні підряд ходив Ганс Вебер на гаматний кіновий тижневик, божевільно вдивляючися у сфільмовану воєнним кореспондентом картину наступу на форпост, в третьому не видержав, і в хвилині, коли заклекотів скоростріл, коли ворожа лава наднеслася лявіною, щоб ось-ось залити скорострільника, впевнився нараз ясно, безсумнівно, що це його рідний брат Курт на порозі смерти.

Жах здавив його за горло, він схопився враз і вигукнув хропко, дико, як гукають у лячні хвилини атак, — заметушився, розштовхуючи видців, і вже біг вільним проходом вперед. Витягнувши з кобури револьвер, він стріляв на бігу у ворожу лаву. Кулі дірявили біле екранне полотнище, а Ганс гукав нестямно:

— Вперед! Вперед! Відбити наступ! Зіґ! Зіґ!

І лиш перед рампою зупинився, закам'янів. Картина бою втікала вгору, височіла вже перед ним сірими, миготливими плямами екрану.

Ганс зрозумів тоді на мить мов у світлі блискавки, що все це фантом, і фантомом уже його життя потойбіч реального світу, звідкіля вороття немає. І він приклав ще задимлене дуло до скроні, щоб вже справді не вертатися назад.

(Кінець).

УНРАДА В ОБОРОНІ ЗАХІДНЬО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

1)

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА

Авґсбурґ, 6 жовтня 1951.

До
Пана Діна АЧЕСОНА,
Державного Секретаря Закордонних Справ ЗДА
Вашинґтон.

Вельмишановний Пане,

Дня 22 березня 1951 року радіо **„Вільної Европи"** проголосило комунікат в справі східніх границь Польщі. Цей комунікат був відповіддю на анонімний лист, присланий з Польщі, якого автор вказував на те, що нез'ясоване виразно становище ЗДА відносно польських границь ослаблює симпатії поляків до ЗДА і сприяє антиамериканській пропаґанді комуністів. У своїй згаданій заяві **Національний Комітет для Вільної Европи** стверджує, що ніщо не стоїть на перешкоді відновленню східніх границь Польщі із 1939 року. Одночасно той же Комітет заявляє, що того самого погляду є й Державний Департамент ЗДА, який однак, — мовляв, — з тактичних причин не виступив досі з відповідною заявою. Таким чином Національний Комітет для Вільної Европи заявився за включення західньо-українських земель, себто Галичини, Волині, Холмщини, Підляшшя і Полісся до Польщі. Покликуючись на ту заяву, польські політичні організації на еміґрації в останньому часі щораз частіше підносять польські претенсії на землі Західньої України, і ми бажаємо на них коротко відповісти.

Згадана заява Комітету для Вільної Европи торкається одного з найбільш болючих і важливих питань Европейського Сходу. На протязі історії це питання було приводом до важких потрясень і воєнних конфліктів в тій частині Европи та було предметом многократних складних міркувань, дослідів, переговорів і численних рішень міродатних чинників міжнародної політики.

Територія, про яку йде мова, складається з двох частин: з південно-західньої, себто Галичини, яка до кінця першої світової війни належала до Австрійської монархії, і з північно-західньої, яка входила в склад Російської імперії, а після революції 1917 року була частиною Української Народної Республіки. Ця територія обіймає в цілости 130.600 кв. км. і має 9.116.000 людности. Згідно з статистичними даними, зібраними Українським Науковим Товариством імені Шевченка, тут жило до часу другої світової війни 5.695.000 українців, 2.326.000 поляків, 924.000 жидів та інших 173.000. Українці, що живуть на цій території — це частина українського 40-мільйонового народу.

Вже до кінця X-го століття ці українські території були під владою князів київської династії, нащадків Володимира Святого († 1015). Волинь і Галичина були об'єднані від 1119 р. в Галицько-Волинські князівства. Ця держава пережила інвазію татарських орд, що спустошили українські землі над Дніпром, і була продовженням політичної і культурної традиції Київської держави. Коли 1340 р. вимерла княжа династія Галицько-Волинської Держави, то за західні українські землі вели боротьбу Польща, Литва і Угорщина. Під кінець XIV-го століття Галичину завоювала Польща, яка завела там режим релігійного і національного утиску. Після Люблинської Унії в 1569 році, Польща поширила свою владу і на східні українські землі. Проти польського панування над українським народом виступило українське козацтво в революційних рухах, що завершилося в 1648 р. створенням Української держави під проводом Богдана Хмельницького. Боротьба України за свою свободу в XVII — XVIII століттях ішла на двох фронтах — проти Польщі і Московщини. Ослаблення України та Польщі використала Росія. Польща і Україна втратили національну незалежність.

Після розділів Польщі в кінці XVIII-го століття, Галичина припала Австрії, а Волинь, Холмщина, Підляшшя і Полісся дісталися Росії. Використовуючи зв'язки своєї шляхти з австрійським цісарським домом, поляки стали пануючою нацією в Галичині і вели там ввесь час до розпаду Австрії дальшу політику національного гніту супроти українців. Завдяки однак засадам австрійської конституції, які забезпечували рівність громадян перед законом, українці важкими зусиллями, в боротьбі з польською адміністрацією Галичини, могли там розбудувати своє національне життя і навіть помагали національному рухові на Східній Україні, яка належала до Росії. Галичину називали перед війною 1914 року „Українським Піємонтом".

Перед закінченням 1-ої світової війни українці Галичини 1-го листопада 1918 року створили свою незалежну державу — Західньо-Українську Народну Республіку, зреалізувавши таким чином, згідно з великою програмою президента Вилсона, своє право на національне самоозначення. Ця Західньо-Українська Республіка об'єдналась актом 22-го січня 1919 р. з незалежною Українською Народною Республікою із столицею в Києві. Найвища Рада Мирової Конференції в Парижі, договором, заключеним з Австрією в Сен Жермен 10 вересня 1919 року, застерегла державам Антанти суверенні права у відношенні до Галичини, як бувшої австрійської території, а разом з тим право вирішити її майбутнє становище. Таким чином, Галичина правно осталась поза границями Польщі, означеними Версайським Договором.

Досягнувши своєї незалежности, Польща зразу пішла війною проти Західньо-Української Держави. Маючи на увазі створення оборонної бар'єри на Сході Европи проти большевицької Росії, Найвища Рада Мирової Конференції в Парижі кількакротно інтервеніювала у польсько-українській війні.

Місія Найвищої Ради Мирової Конференції під проводом генерала Бертелемі, при участі американського представника проф. Лорда, виїхавши на терен польсько-українських боїв, виготовила дня 28 лютого 1919 р. проєкт перемир'я між обома воюючими сторонами, згідно з яким територія, на схід від лінії рік Буг—Стрий, до часу остаточного вирішення Мировою Конференцією, мала остатися під адміністрацією українців, а західня частина української галицької території — під польською адміністрацією. Територія, признана українцям, мала б бути державами Антанти — відповідно до згаданого проєкту — визнана як незалежна держава д е ф а к т о, при чому українська армія мала бути за допомогою тих же держав реорганізована, озброєна і відповідно вишколена. Українці не прийняли тимчасової границі, запропонованої місією генерала Бертелемі, як некорисної для України. Тоді інша комісія Мирової Конференції, під проводом ген. Боти, з участю американського представника, виправила проєкт попереднього польсько-українського к о рдону, але того нового проєкту не прийняли поляки. У своїм розгляді галицької української проблеми Мирова Конференція виходила з признання права на самовизначення українців (між іншим рішення з 25 червня 1919 року і з 20 листопада 1919 р.).

Уживши проти українців польської армії ген. Галлера, призначеної Антантою і нею виряджeної з Франції для оборони Польщі перед Совєтською Росією, Польща в липні 1919 р. окупувала Галичину. Цілу країну залила тоді хвиля польського терору. Міжнародний Червоний Хрест ствердив, що в листопаді 1919 р. в польських концентраційних таборах перебувало 20.000 українців. Після окупації Галичини польським військом у липні 1919 р. уряд Галичини, разом з армією, перейшов на територію Східньої України і продовжував боротьбу, спільно з армією Української Народної Республіки, за незалежність України.

Коли в листопаді 1919 р. упав український реґулярний протиросійський фронт, уряд Української Народної Республіки, знайшовшися у безвихідньому положенні, щоб уможливити дальшу збройну боротьбу України проти большевицької Росії, підписав був з урядом Польщі політичну і військову конвенцію у Варшаві 21 квітня 1920 року, не спинившися перед важкими територіяльними жертвами відносно Західньої України. Однак ця конвенція, проти якої галицький екзильний уряд виніс протест, не була ратифікована ні польською, ні українською стороною і, між іншим, тому ніколи не увійшла в правну силу. Сам польський уряд не уважав цю конвенцію за правосильну, коли, не виповівши її, заключив у Ризі 18 березня 1921 року з Совєтською Росією договір. Мировий договір у Ризі установив територіяльне розмежування між договірними сторонами. Згідно з Ризьким договором, Галичина і українські північно-західні території, які перше були під російською, а від 1918 р. були частиною незалежної України (Волинь, Холмщина, Підляшшя, Полісся), мали належати до Польщі.

Щоб досягнути для себе корисного рішення Мирової Конференції відносно Галичини, польський сойм законом з 26 вересня 1922 року схвалив для неї автономію, заповідаючи одночасно заснування українського університету. Беручи за підставу між іншим цей закон, Рада Амбасадорів у Парижі постановою з 14 березня 1923 р. рішила включити Галичину до Польщі, накладаючи на неї обов'язок, з огляду на етнографічні відносини, дати цій країні автономію. Однак ні того зобов'язання, ні схваленого соймом закону з 26 вересня 1922 р. Польща ніколи не виконала. Навпаки, польський міністер закордонних справ Бек дня 13 вересня 1934 року односторонньо виповів в Лізі Націй реєстрований там та її ґарантією забезпечений обов'язок, прийняти Польщею у Версайським договорі про охорону національних меншин. Пан Бек заявив, що той договір Польщу не обов'язує.

(Докінчення буде)

КОМУНІКАТ

У СПРАВІ ЛИСТОПАДОВИХ СВЯТ 1951 р.

Згідно з постановою про відзначення національних свят відповідними імпрезами, Український Конґресовий Комітет Америки пригадує всім Філіям та Відділам, а де таких нема, то місцевим центральним комітетам українських громадських організацій, що з нагоди цьогорічних святкувань Листопадових Днів, як і завжди перед тим, треба зокрема підкреслити:

— що західні українські землі творять і творитимуть невідлучну соборну єдність зі всіми українськими землями,

— що українська спільнота у вільному світі боронитиме цю ідею найпослідовніше і без компромісу проти всіх ворожих імперіялізмів.

З уваги на те Український Конґресовий Комітет Америки звертається з гарячим закликом до всіх українських громад в Америці, щоби в знак протесту проти імперіялістичних зазіхань на соборність українських земель, пам'ять Листопадових Днів була відзначена єдиними імпрезами, що будуть улаштовані спільними силами об'єднаних громад. Нехай ці святкування будуть виявом братньої християнської любови серед української спільноти в Америці та доказом її с о л ідарної національно-політичної зрілости.

Український К о н ґ р есовий Комітет Америки звертає увагу, що евентуальне роздвоєння в святкуваннях Листопадових Днів, все одно, з яких причин воно не було б, не стане виявом пошани до Листопадового Зриву та поклоном перед його героями, але обезцінюванням тих ідеалів, за які тисячі й тисячі українських патріотів поклало своє життя.

Листопадові святкування повинні відбуватися по можливости в місяці листопаді.

Всі збірки і пожертви з цих свят повинні бути переслані до УКК на Український Народний Фонд:

Ukrainian Congress Committee of America,
P. O. Box 721, Church St. Annex
New York 8, N. Y.

Український Конґресовий Комітет

Роман Коцик

ПРОБЛЕМА УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ

(До статті „Де друзі української книжки?)

В „Свободі" з 15 вересня автор статті „Де друзі української книжки?", звертається до читачів відгукнутися на цю тему.

Як один з давніх, сталих покупців української книжки, осмілююся в цій справі забрати слово. Справді стан є жалюгідний. На рік виходить одна-дві дійсно вартісніші книжки, а по книгарнях порохом припадають книжки, видані тому десятки літ. Причина в тім, що про появу нової книжки, ніхто нічого не пише, і пересічний читач, що радо б її набув, навіть не знає, про її появу. Доки у нас книжка не буде належно розреклямована, нехай ні автор, ні видавництво не надіються, на її скорий збут. В тій справі писав я до нашого однокого літературного журналу „Київ", та на жаль вони відповіли, що подають рецензію лиш на ті книжки, котрі їм сам автор пришле, а в ніякому разі не будуть подавати ціни. Отже виходить, що як автор не пришле, то ніхто про неї й не напише, і книжка лежить, бо й мало хто знає, про її появу й ціну. Уважаю, що таке ставлення до нашої видавничої справи є шкідливе. Видавництва найбільше зацікавлені в тому, щоб книжка була належно рецензована у літературному журналі. Навіть добре було б, щоб „Свобода", як найбільше читаний наш щоденник, містила раз на тиждень рубрику: „Нові видання", як це колись було в „Ділі", де подавано коротку рецензію на кожну нововидану книжку, враз з ціною. Читачі, маючи довір'я до свого щоденника, знають, що це не буде шумна реклямa маловартісної якоїсь книжки, а кожна добра, нововидана, дістане там належну оцінку.

Друга справа — це поява журналів, місячників чи тижневиків, без надії на довше існування. На мою думку, повинен би повстати Союз Українських Видавців, котрий видавав би лиш дійсно корисні й цінні видання.

Добра книжка, як прим. д-р І. Німчука „595 днів совєтським в'язнем", завжди знайде покупця, а різний „хлам" лиш відстрашить від замовлення. Щоб здобути дійсних друзів української книжки, треба нам не занедбувати цеї справи, а якнайбільше популяризувати. Книжка — це щоденний насущний духовий корм, і без неї не обійдеться на чужині ні один свідомий українець.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

КІНО — ТУПА ЗБРОЯ

Сталін, говорячи про ролю кіно в СССР, заявив: „В руках совєтської влади кіно є величезною силою. Володіючи винятковими можливостями духового впливу на маси, кіно допомагає партії виховувати трудящих в дусі соціялізму, організувати в боротьбу за соціялізм".

Цей вислів Сталіна для продуцентів совєтських фільмів став законом.

В дусі сталінського закону кіностудія в Києві створила такі образи, як „Третій удар", „Подвиг розвідчика", „Щедре літо", „В мирні дні". Та поруч з тим студія випустила фільми „Центр нападу" та „Українські мелодії". І за ті фільми сама вона стала „центром нападу" з боку партії. Київська кіностудія „допустилася серйозних ідеологічних перекручень, — викрила совєтська преса. — „У великому боргу студія перед героїчним робітничим клясом совєтської України: досі не створено жодного фільму з життя робітників... Причиною серйозних невдач і творчих зривів є відсутність хороших сценаріїв".

„ЗАВДЯКИ БРАТЕРСЬКІЙ ДРУЖБІ"

Л. Мельников, Д. Коротченко, В. Калашников, Н. Кальченко та О. Власенко — головні аґенти Москви в справі відібрання хліба українському колгоспникові — в листі до Сталіна сповістили, що „колгоспники і колгоспниці, працівники машино - тракторних станцій та радгоспів УССР з честю додержали слова, даного вам, і достроково виконали державний плян хлібозаготівлі (без кукурудзи, проса та гречки) на 100,7%, здавши — „хліба державі на 71 міл. 726 тисяч пудів більше, ніж у минулому році на це число". В листі підписані відзначили це як велике досягнення й написали: „Трудящі совєтської України добре знають, що тільки завдяки дружбі і братерській допомозі великого російського народу — успішно розвивається сільське господарство та всі інші галузі народнього господарства і культури нашої республіки."

Рапортові Мельникова київська преса присвятила більшість свого об'єму, друкуючи статті під такими заголовками: „Хліб України — рідній батьківщині", „Рапорт українського народу", „пшениця наших степів", „На широкому шляху господарського розвитку", — „Йти вперед і вперед (до ще більших перевиконань державних плянів) і т. п.

(У. Думка)

НАШЕ КУЛЬТУРНЕ РЕФЕРЕНДУМ

Проголошуємо першу листу тих, які своїм замовленням на новий суспільний тижневик літератури, мистецтва і культури, що має появлятися як недільне видання „Свободи" від початку наступного року, виявили своє бажання піддержати наш суспільний культурний проґрес.

Листа ч. 1.
(100 передплатників)

Александрук Семен
Андріюк Андрій
Артюшенко Юрій
Анатовський Олександер
Авраменко В.
Бачмага Антін
Бак Микола
Баран Михайло
Баранік Андрій
Барановський Роман, д-р
Базилевич Б., д-р
Бехметюк Евстахій
Берестянський Яків
Береза Богдан
Бережницький Олександер
Бережницький Осип
Берозовський Роман Ґеник
Бермес Филип
Безкоровайний Н. А.
Білик М.
Білинська Марія
Блязкевич Т.
Бохонюк Михайло
Бойко Василь
Бородайко К.
Брикайло О.
Будний Олекс.
Будник Михайло
Булавка Юлія
Бурштинська Дарія
Биковський Л.
Чабін Дмитро
Хандога С.
Харитон Яків
Чайковська М.
Хома Михайло
Хомяк Н.
Хомін Константин
Хоновський О.
Худим Микола
Чолган О.
Чайківський Л.
Чехут Б.
Чехут С.
Черниш С.
Четирко М.
Чорнодольський М.
Чорнописький Т.
Чорпіта Стефанія
Чухновський М.
Чуйко Петро
Дахнівський Д.
Демчишин О.
Дячук Р. В., д-р
Діберт А. В.
Дмоховський С., д-р
Доновський І.
Дорожинський О., д-р
Дубас П., д-р
Дубина Василь
Дудко П. Е.
Дутка Юрій
Димінський В.
Дзюба В.
о. Федасик Д.
Федорика О.
Флюнт Б.
Фур Іван
Филипович М.
Ґладишовський О.
Ґловяк М. З.
Голаш Степан
Ґумерт Юлія
Гарасимів М.
Герасимович Б.
Гаврилюк Наталія
Гірняк Й.
Гірняк В.
Гнатик В.
Гнилька Мирослав
Голубенний Т.
Голинський М.
Горний В.
Граб Михайло
Гречаник Л. М.
Грабик І., д-р
Грибик В.
Грицик Т.
Гринчишин С.
Грищук Ю.
Гурко Любов
Гузар Ярослав
Івасиків І.
Якимів М.
Ямковий Г.
Юрчинський С.
Юрченко І.
Юзьвяк А.
Кахникевич Е.

НОВА КНИЖКА ПРО ТРАГЕДІЮ БАЛТІЙСЬКИХ КРАЇН

„Тотальний Терор" Альберта Кальме є першою книжкою, виданою в ЗДА й Канаді, яка подає цілковиту, певну й трагічну історію недолі трьох Балтійських держав — Естонії, Латвії й Литви — в руках нацистської Німеччини й совєтської Росії. Автор був членом латиського визвольного руху; він пережив тортури обох режимів і його книжка охоплює роки кривавого терору від 1940 р. до сьогодні.

Ця книжка — підкреплена письмовими заприсяженими свідченнями жертв, таємними наказами совєтської поліції, яскравими й правдивими звідомленнями з підпілля й особистою історією автора, що зі сторінок цілої книжки гремить страшним обвинуваченням, — з певністю вразить і освідомить тих, які до цього часу ледви чи здавали собі справу з того, що три маленькі держави поволі здаються перед організованою силою большевизму.

НАДВИШКА В КАНАДІЙСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ СКАРБІ

Канадійський добробут процвітає так живо і податки впливають так швидко, що надвишка в державному скарбі при кінці цього року буде правдоподібно около десять до двадцять разів більша від суми, передбачуваної міністром фінансів у його буджетовій промові останньої весни.

Міністер фінансів Аббот передбачував, що разом з новими податками (головно від прибутків, тютюну, електричних приладів і автомашин) уряд матиме 30,000,000 дол. більше, ніж видасть. Тимчасом при кінці серпня ц. р. уряд зібрав 500,000,000 дол. більше, ніж видав і якщо норма продовжуватиметься, то при кінці року буде в скарбі правдоподібно около 700,000,000 долярів надвишки.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК

ПЕКУЧА ПОТРЕБА: УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ

Не треба бути аж надто спостерегливим, щоб ствердити прикрий факт: українська громада міста Ню Йорку, що звеличає себе „метропольною" не має Народного Дому! Що власного Народного Дому українцям Ню Йорку потреба, це правда яка при різних нагодах десятки й сотні разів потверджувалась. Не з наміром докоряти видвигаємо цю проблему; бо вже не час її дискутувати, лиш остаточно вирішити. — Тому з признанням треба приняти вістку, що з ініціятиви різних українських організацій започаткувалась спільна акція для придбання Народного Дому в Ню Йорку.

В минулому були вже спроби осягнути цю саму ціль — одначе безуспішно. Є надії, що цим разом акція пощаститься, бо орґанізатори — на мою думку — ставлять справу на відповідній плятформі. — Все ж таки остаточний вислід залежатиме від зрозуміння й піддержки тих, яким ця справа повинна найбільше лежати на серці, а саме українських громадян міста Ню Йорку.

Одною з перших перепон у приєднанні громадянства до співпраці являється упередження, що його зовсім оправдано дехто може мати внаслідок скривлювання — скажу досадніше — вульгаризування поняття Народного Дому. Ясно, що шануючий себе громадянин не буде схильний дати пожертву на інституцію, в якій головною атракцією є — „бара".

Само зреґабілітування ідеї Народного Дому це ще не все; до репрезентативної української інституції в Ню Йорку треба поставити багато більші вимагання. Якщо усвідомимо собі, що Ню Йорк це для Америки метрополія не лише тільки по назві, що на це незрівнане місто звертається очі не тільки цього континенту але й цілого світу, не можемо остатися без заключення, що організування українського життя в Ню Йорку повинно зійти з вузької провінціональної стежки на широкі шляхи. Цей висновок повинен бути провідною думкою при творенню й організації Українського Народного Дому.

Вже зовнішний вигляд, а саме будинок і його обстановка повинні відзеркалювати це виняткове становище, що його займає українська громада Ню Йорку в життю української спільноти в Америці. Перебуваючі тут наші найкращі архітекти й мистці зможуть дати свій вклад працею над пляновим і художнім оформленням Дому.

Народний Дім повинен бути пригожим місцем для всіх проявів і потреб духового й культурного життя. Находитись повинна у нім відповідна заля для театральних і кінових вистав, концертів та інчих імпрез. Смієсмо твердити, що постійне диспонування виставовою залею створило б також умовини для існування сталого професійного театру. Належало б рівнож подбати про бібліотеку з читальнею і передбачити залі для едукаційних цілей. Не можна поминути рівнож розривкової і товариської сторінки життя, як гри й забави. Не заперечуємо можливости примістити в Народнім Домі культурно і естетично уладжений ресторан чи каварню. Доцільно було б запевнити приміщення на домівки й канцелярії для товариств і організацій, що находяться на терені Ню Йорку. Зосередження українських установ в одниму будинку облегчить їх взаємну співпрацю і контакт з громадянством.

Одним з найважніших завдань управи Народного Дому повинно бути наглядання над тим, щоб все, що відбувається на його терені, було поставлене на належньому рівені і викликувало пошану для українства не тільки серед чужинців, але також — і то передосім — серед українців самих, бо пошана до рідного є першою запорукою перед винародовленням.

Здійснення плянів про Народний Дім, — що відповідав би потребам українців Ню Йорку, не обійдеться без поважних зусиль, впертої й плянової праці а передосім морального й матеріяльного попертя зі сторони громадянства, лежить одначе зовсім в границях можливостей. — Простий рахунок доказує, що відповідно зорганізований Народний Дім зможе під оглядом фінансовим самостійно вдержатися. Возьмім лишень під увагу суми, які видасться річно на оплачення заль для концертів, академій, з'їздів, забав і т. д. Немалі суми йдуть також у чужі руки як рент за домівки різних наших організацій. Навести можна б ще цілий ряд інших способів для збільшення доходів Нар. Дому.

Точніше обзнайомлення з плянами й деталями акції для придбання Народного Дому лежить безперечно в інтересі усіх українських організацій і усього українського громадянства Ню Йорку. Тому з радістю треба приняти вістку, що Комітет для Придбання Українського Народного Дому в Ню Йорку задумує скликати вкоротці ширшу нараду в якій повинні взяти якнайчисленнішу участь українські громадяни міста Ню Йорку.

Р. Ткач.

Український пасічник дістав першу премію.

Як щороку, так і теперішнього, відбулася в Дітройті стейтова виставa („Стейт Фер") фармерських виробів, статку й худоби. Таку виставу відвідує не тільки звичайна публіка, але й стейтова влада та інші урядовці, а між ними і стейтовий губернатор. У цьогорічній виставці, як і в двох попередніх роках, взяв участь у виставці наш, звісний уже з пресових звідомлень, українець-пасічник Созонт Бзенко, що живе в Рачестер, Миш. Крім нього був ще син його Олександер саме в тому часі, коли їх нагородили першою премією за пасічницькі вироби, а губернатор стейту Дж. Меннен Вилїемс саме відвідував виставу. Губернатор побачивши першого пасічника в особі Созонта Бзенка, малого ростом, забажав від себе відзначити першого продуцента меду в своєму стейті і став з ним до фотографії. Губернатор звісний зі свого високого росту, тому світлина, яка появилася в газетах, ще краще випала в користь нашого Созонта. На памятку цеї події посилаємо її до нашої газети. С. Н.

З приводу концерту Зої Полевської в Карнеґі Голл

Дня 16 грудня ц. р. виступить в Карнеґі Гол перед публикою Ню Йорку відома українська віолончелістка — Зоя Полевська. Цей концерт влаштовується заходом Комітету Українсько-Американських організацій Ню Йорку та Метрополітальної Округи, Ліґи Американсько-Української Молоді і Спілки Української Молоді Америки (СУМА).

Беручи до уваги загально несприятливі обставини для українського музичного мистецтва закордоном, треба вважати цей концерт великим осягом нашої культури. Це ж одна з цілей нашого мистецтва — прорватися у світ, принести розголос і славу українському імені, зайняти своє гідне місце в мистецькій єрархії всесвіту.

Ми можемо бути горді з того, що наша землячка, яка завжди й на кожному місці із палкістю патріотки підкреслює свою солідарність із мільйонами нашої нації, з її ідеалами свободи й волі до незалежного, творчого життя, зуміла найти для свойого високорівневого мистецтва ентузіястичну оцінку чужинців. Виростаючи на майстра в країні такої високої музичної культури як Італія — Зоя Полевська й за океаном, в Америці, захопила місцеву громадськість своїм талантом, своєю майстерністю. І не лише українську. Американська критика, не щедра на похвали молодим мистцям вже не раз мала нагоду відзначити виступи Зої Полевської як видатні мистецькі події.

Концерт Зої Полевської у Карнеґі Гол дасть змогу музичним кругам Ню Йорку познайомитися з молодим майстром в повному розгорті її таланту. Речі, включені в глибоко продуману програму концерту, свідчать про стиль мистця і його високий технічний рівень. Й. С. Бах, Шопен, Дворжак, Равель, Фрескобальді, Альфредо Казелла — творці, що з їх творами живе й зростає наш мистець. Додаючи до програми й композиції українського автора — „Українську баляду" Левка Ревуцького — Зоя Полевська надає свойому концертові значіння національного виступу, знайомлячи чужинецьку публику з осягами сучасної української музики.

Ми, в масі українських виходців в Америці, засвідчуємо наш патріотизм маніфестаціями й солідарною політичною акцією. Українські ж мистці — нераз серед дуже невідрадних обставин, в самоті й здані на самих себе — творять діло, що його вага для нашого майбутнього неоціненна. До тих мистців належить і віолончелістка Зоя Полевська. Ми впевнені в тому, що її концерт належатиме до тих світлих подій, які нас бадьорять, сповнюють гордістю з того великого походу, яким нестримано іде культура нашого народу в майбутнє.

Г.

БЕЗПЛАТНА МЕДИЧНА ОПІКА ДЛЯ ПЕНСІОНОВАНИХ В ОНТАРІО

На основі нового закону про пенсії, около 36,700 мешканців Онтаріо у віці 65-70 років будуть вперше спроможні одержувати безплатну медичну опіку.

Хоча 40-долярові пенсії для старих людей є виплачувані і провінціональним і федеральним урядами, то кошти забезпечення пенсіонованих медичною опікою разом з коштами адміністрації припадають тільки на провінцію.

Обраховують, що около 40,000 людей в Онтаріо будуть управнені до допомоги для старих осіб у віці 65-70 років. Ця сама медична опіка, що її тепер одержують за посередництвом Онтарійської Медичної Асоціяції пенсіоновані у віці понад 70 років, буде поширена на групу пенсіонованих у віці 65-70.

Ця медична опіка дозволяє на лікування пацієнта довільно вибраним лікарем в його домі або в приймній доктора та на потрібні ліки, але не обіймає лікування в шпиталі, хірургії, користування медичними приладами, медичну допомогу чи домашню аптеку, у висліді порозуміння між провінційним урядом і Онтарійською Медичною Асоціяцією медичну опіку поширено на загальне число 142,000 осіб в Онтаріо, з яких 95,000 належать до категорії пенсіонованих у віці понад 70 років або сліпих, 20,000 до категорії управнених до материнської допомоги і 23,000 осіб на допомоговому фонді.

ОДНА АВТОМАШИНА НА П'ЯТЬОХ КАНАДІЙЦІВ

Реєстрація всякого роду автомашин в Канаді у 1950 р. виказала збільшення кількости автомашин на 13,5% в порівнянні з попереднім роком. Іншими словамо: у 1950 р. зареєстровано рекордове число автомашин у Канаді — 2,600,269, тоді як у 1949 р. їх було 2,290,628.

Статистичні дані Домініяльного Статистичного Бюро за 1951 р. можна буде мати щойно за кілька місяців, але на основі даних із 1950 р. можемо передбачати, що кількість автомашин у цьому раці зросла на багато тисяч.

Від 1940 р. число зареєстрованих автомашин майже подвоїлося і сьогодні припадає одна автомашина на 5,3 канадійців. Значить Канада займає в світі друге місце (після ЗДА) щодо кількости автомашин.

● 500 бушлів пшениці подарували фармери з околиці Ріджайни, в Канаді, принцесі Єлисаветі при відвідинах міста. Під час гостини був такий холод, що шкільні діти мліли, вижидаючи гостей. Канадські газети роблять закид фотографам, що вони буквально не дають публіці бачити княжу пару під час парад.

● РОЗШУКИ ●

ОЛЕКСАНДЕР БУРЛАК пошукує свого сина, **Семена (Петра) Бурлака**, який 18. 3. 45. р. був у Німеччині. Прошу зголоситися на таку адресу: '105-10 Princeton St., Jamaica, N. Y.

Проситься закордонні часописи о передрук.

Хто знає про адресу п. **ПАВЛА МИСЬКОВА** прошу всіх, евентуально його самого зголоситись в дуже важній справі до:

п. КОРНЕЛІЇ ДУДИК
48 Milton Ave., Amsterdam, N. Y.

Хто знає щонебудь про судьбу **БОГДАНА КУПЧИНСЬКОГО**, який перебував останньо в Стрию, а відтак на еміґрації в Саксонії, враз з дружиною і двома шваґрами, зволить ласкаво написати до **ОЛЬГИ КУПЧИНСЬКОЇ, 11 Northampton Rd., Amsterdam, N. Y.** Заграничні часописи прошу про передрук.

Пошукую **СТЕФАНА МУШИНСЬКОГО** з с. Корчина, котрий виїхав до Америки перед першою війною. Хто знає про него, прошу написати на адресу:

DMYTRO MUSYK
з с. Синевідська Вижнього
12428 Klinger St., Detroit 12, Mich.

п. **МАРІЮ ГАННУ ДУТКО**, зам. **ЦИҐІРОК**, з с. Нуковець, **МАРІЮ МАТРОПАЙЛО** і знайомих з с. Голен, пов. Калуш, прошу відгукнутися на адресу:

MARIA MOROZ
614 Spruce St., New Castle, Pa.

Пошукую брата **РОМАНА ЗАХАРІЯСЕВИЧА**, який до капітуляції Німеччини працював в молочарні в Oberfroeschau, Kr. Znaim, Nieder-Donau, Oesterreich. Голоситись прошу на адресу: **Wolodymyr Zacharijasewycz, 1248 North Artesian Ave., Chicago 22, Illinois, U.S.A.** Заграничні часописи прошу про передрук.

МИХАЙЛА БІЛЕЦЬКОГО, с. Василя і Катерини Колешник, з села Деревна, пов. Жовква, Галичина, пошукує тета **Марія Федик**, з дому Колешник. Вістку подати на адресу: **Mr. Peter Fedyk, 150 N. 10th Street, Brooklyn 11, N. Y.**

● РІЗНІ ОГОЛОШЕННЯ ●

● Професійні оголошення ●

ТАРЗАН, ч. 2701. В обіймах смерти

Тимчасом Тарзан, повертаючися до табору з убитим тілом оленя бара, зачув знаний йому запах.

Коли він зближався до табору, запах манґані ставав сильніший і він перелетів понад долішню терасу з блискавичною швидкістю.

„Тату, стріляйте!" — заверещала Гелен. — „Але ж я не можу, бо боюся застрілити Д'Арнота!" — відповів Варрик.